

w>ywkw>c;wrhw>v\lt u [pdw>rhw>ck b .

ရုမာဉ်ထူ
ကရနံဉ်တၢ်လဲၤထီဉ်လဲၤထီပဉ်တံဉ်

စးထီဉ်လၢ၊ ဖဆပလ ပဒိဉ်လၢအူနူးတိခိဉ်ရိဉ်မဲဲတၢ်လီၤလၢ၊ နအဖ ပဒိဉ် လၢသါရွာ်တိခိဉ်ရိဉ်မဲဲအစီၤအံၤ၊ ပယီၤ ပဒိဉ်လၢအလဲၤထီဉ်လဲၤထီတဖဉ်လၢတၢ်သ့သ့ဘဉ်ဘဉ်အပူၤစူးကါဝဲဒဉ်ကလုာ်ဇုာ်သ့တဖဉ်ခိဖျါလံာ်အိဉ်လီၤအိဉ်အဝဲသ့န့ဉ်လီၤ. ဒီးတၢ်ဒ်သိးအံၤတမ့ၢ်တၢ်လၢအလီၤဆီဒီးသ့စ့ဉ်ပဒိဉ်ဘဉ်န့ဉ်လီၤ.

စးထီဉ်လၢ၊ ၁၉၆၁ နံဉ်, ကလုာ်ဇုာ်သ့တဖဉ်ယုထီဉ်ဝဲလၢတၢ်ကဒုးအိဉ်ထီဉ်ဝဲဝဲဒဉ်ဒရၢဉ်ကီၢ်စၢဖိဉ်ဖဲပုၤကိးဂၢၤဒီး အိဉ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်တၢ်သိးထဲသိးဒီးအပတီၢ်တၢ်သိးထဲသိး, ဒီးဖဲတၢ်စံဉ်ညီဉ်ပၤလီၤသးဒဉ်ဝဲအံၤတၢ်ကအၢဉ်လီၤဟ့ဉ်ဝဲကလုာ်ဇုာ်ခဲလၢဉ်န့ဉ်လီၤ. မ့ၢ်နာ်သက့, တၢ်ယုထီဉ်အံၤပယီၤပဒိဉ်ကိးဖုဒီးသမၠာဲဒဉ်န့ဉ်လီၤ.

သ့စ့ဉ်မ့ၢ်ဝဲဒဉ်ကီၢ်ပယီၤအကီၢ်ခိဉ်န့ဉ်လီၤ. အဝဲမ့ၢ်သးလီၤတၢ်မုာ်တၢ်ခုဉ်လၢထံကီၢ်အဂီၢ်ဒီး, အဝဲကြၢၤဒီးဘိးဘဉ်ရၤလီၤဝဲတၢ်ပတုာ်တၢ်ခးလၢထံကီၢ်ဒီးတဘျီအပတီၢ်န့ဉ်လီၤ. တကြၢၤလၢအဝဲမၤလီၤဝဲထဲလၢဟီဉ်ကဝီၤဘဉ်ထွဲအပုၤဘဉ်မူဘဉ်ဒါ မ့တမ့ၢ် ပုၤမၤမ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွာ်ဖိတဖဉ်ဟံဉ်ဖိဉ်ထီဉ်တၢ်မုာ်တၢ်ခုဉ်အတၢ်မၤကျဲအံၤဘဉ်. တၢ်မၤဒ်သိးန့ဉ်တဖဉ်တမ့ၢ်တၢ်လၢအ က ယုဉ်လီၤဘျီလီၤတၢ်တတၢ်တနါဘဉ် န့ဉ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်ကိအဂီၢ်ခိဉ် သ့ဉ်ကအိဉ် တၢ်ဒီးဒဉ် တၢ် န့ဉ်လီၤ. ဒီးခိဖျါလၢတၢ်ပတုာ်တၢ်ခးအတၢ်အၢဉ်လီၤအီၤလီၤအံၤတဘျီတၢ်မၤအီၤလၢလီၢ်ခၢဉ်သးပဒိဉ်ဘဉ်အယီၤ, တၢ်အုဉ်ကီၢ်လၢအကမ့ၢ်တၢ်လၢအတုၤထီဉ်ထီဉ်ဘးတုၤလီၤတီၤလီၤန့ဉ်တအိဉ်ဝဲနိတမံၤဘဉ်န့ဉ်လီၤ.

ကတီၢ်အံၤဖဲတၢ်မၤဝဲတၢ်မုာ်တၢ်ခုဉ်အတၢ်ရိဉ်တၢ်ကျဲၤအဆၢကတီၢ်, ထံကီၢ်ပဒိဉ်အတၢ်ကတီၢ်ထူမ့ၢ်ဝဲ “မၤသကိးတၢ်လၢတၢ်လဲၤထီဉ်လဲၤထီ” အဂီၢ်န့ဉ်လီၤ. တၢ်အံၤဒုးသ့ဉ်နီဉ်ထီဉ်ပုၤလၢကလုာ်ဇုာ်သ့တဖဉ်လၢအလဲၤလိာ်အစု ဝဲၤလၢတၢ်မုာ်တၢ်ခုဉ် အဂီၢ်ဖဲ ၁၉၉၀ နံဉ်စးထီဉ်သီသီတဖဉ်အပူၤန့ဉ်လီၤ. အဝဲသ့တဖဉ်ဒီးထံကီၢ်ပဒိဉ် မၤတၢ်မ န့တဖဉ် လၢအကယုဉ်လီၤဘျီလီၤကလုာ်ဇုာ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိတဖဉ်လဲဉ်. အဝဲသ့တမၠာဲနိတမံၤဘဉ်. တၢ်စံးဘဉ်ပုၤလၢအက့ၤမၤတၢ်ပတုာ်တၢ်ခးသ့တဖဉ်န့ဉ်လၢတၢ်ကလဲၤစိာ်အဝဲသ့ဉ်အတၢ်ယုထီဉ်ဆူထံလီၢ်ကီၢ်ပုၤတၢ်အိဉ်ဖိဉ်ဖးဒိဉ်အပူၤ, ဒီးတၢ်ကမၤအဝဲသ့ဉ်လဲၤထီဉ် တၢ် အိဉ်ဖိဉ်ဖးဒိဉ်အံၤန့ဉ်လီၤ. မ့ၢ်နာ် သက့, လၢတၢ်အိဉ်ဖိဉ်ဖး ဒိဉ်အံၤအပူၤ တၢ်တစံးက တီၤ ဝဲက လုာ် ဇုာ် အတၢ်ဂ့ၢ်နိတမံးဘဉ်န့ဉ်လီၤ.

တချုးလၢသ့စ့ဉ်ထီဉ်ဟံးန့ၢ်တၢ်စိကမိၤဒီးဘဉ်အခါ, သုးမိၤစိရီၤပဒိဉ်လၢအပၤကီၢ်ပယီၤအံၤစံးဝဲလၢပုၤတဂၤလၢလၢလၢအအိဉ်ဒီးစံးကတီၢ်ထံဂ့ၢ်ကိသးတၢ်ဂ့ၢ်ကိအံၤ, အဝဲသ့ဉ်ကြၢၤဝဲသကိးတၢ်ဒီးထံကီၢ်ပဒိဉ်လၢအသီတဖုန့ဉ်လီၤ. ဂ့ၤလံ, ခဲအံၤသ့စ့ဉ်ဟံးန့ၢ်လံတၢ်စိကမိၤဒီးတိခိဉ်ရိဉ်မဲဲထံကီၢ်ပဒိဉ်အသီတဖုအံၤလံန့ဉ်လီၤ. ထံဂ့ၢ်ကိသးအတၢ်ထံဉ်လိာ် စံး ကတီၢ်အတၢ်မၤကျဲအိဉ်လၢတၢ်လီၢ်ဖဲလဲဉ်. လၢပတၢ်ထံဉ်အပူၤတအိဉ်ဝဲလၢတၢ်လီၢ်နိတ ပူၤဘဉ်န့ဉ်လီၤ. သ့စ့ဉ်ထီဉ်ဟံးန့ၢ်တၢ်စိကမိၤတကီၢ်ခါ, အဝဲစးထီဉ်ထီဉ်ဒုးဝဲကခွၢ်ဒီးယီၤဒိဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီၤ.

တၢ်မုာ်တၢ်ခုဉ်အကျဲလၢကတီၢ်အံၤန့ဉ်တအိဉ်ဖျါလီၤဆီဒီးတၢ်လၢပထံဉ်ဘဉ်တၢ်လၢခုဉ်ညိးအစီၤဘဉ်န့ဉ်လီၤ. ထံကီၢ်ပဒိဉ်အံၤဒုးအိဉ်ထီဉ်အတၢ်အၢဉ်လီၤသးမ့ၢ်ထဲဒဉ်လၢကမၤဟးဂုဉ်ဟးဂီၤကလုာ်ဇုာ်န့ဉ်လီၤ.

ဖဲ ၁၉၉၅ နံဉ်န့ဉ်, ကရနံဉ်တၢ်လဲၤထီဉ်လဲၤထီပဉ်တံဉ် (ခုဉ်အိဉ်ဖံဉ်ဖံဉ်) မၤတၢ်ပတုာ်တၢ်ခးအတၢ်အၢဉ်လီၤအီၤ လီၤဒီးနဝတ သုးမိၤစိရီၤပဒိဉ်န့ဉ်လီၤ. တၢ်မၤတၢ်အၢဉ်လီၤအံၤဘဉ်တၢ်ဆဲးစုပနီဉ်မၤအီၤလၢကရနံဉ်ကလုာ်ဇုာ်ဒီးကီၢ်ပယီၤအထံ ဖိကီၢ်ဖိခဲလၢဉ်အမဲာ်ညါလၢမူးလၢအဖိးသဲးတကတီၢ်အပူၤန့ဉ်လီၤ. ဖဲန့ဉ်တၢ်အၢဉ်လီၤအိဉ်ဝဲ ၁၆ ဘီ လၢက ရနံဉ်တၢ်လဲၤထီဉ်လဲၤထီပဉ်တံဉ် ဒီး နဝတ အဘၢဉ်စၢၤန့ဉ်လီၤ. တၢ်အၢဉ်လီၤအကျါလၢအရူဒိဉ်ကတၢ်ခံထံဉ်န့ဉ်မ့ၢ်ဝဲ, ၁. နဝတ တဘျီဆၢအိဉ်အသုးမ့ၢ်လၢက ရနံဉ်ကီၢ်စံဉ်အပူၤဘဉ်, ဒီး ၂. နဝတ တဘျီမၤအိဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, မၤဒိဉ်ထီဉ်အဝဲသ့ဉ်အသုးကလၢလၢကရနံဉ်ကီၢ်စံဉ်အပူၤဘဉ်န့ဉ်လီၤ.

မှန်သကဲ့၊ ထဲသလါအတီပူ၊ နဝတ မဟးဂီဝဲတပတုတ်ခးအတါအာ်လီလါအရူဒိင်ခံထံင်အံ၊ ဒီးစး ထီင် ထီင် ငးဝဲကရနံင်ကလုင်ကဒီးတဘျီန့လီ၊ လါတါကဆိကတီထံင်ကီပဒိင်အတါမတါစုဆူင်ခိင်တကး အံအ ကီ၊ ကရနံင် တါလဲထီင်လဲထီပတုတ်တံင် ဆုယီဝဲအခါစးတဖှဲ ၁၉၉၆ နံင်တဘျီဒီးဖဲ ၁၉၉၈ နံင်တဘျီဆူဝှဲတကူင် ဒ်သီးဒီးကတဲသကိးတါဒီးထံင်ကီပဒိင်အဂီန့လီ၊ ထံင်ကီပဒိင်အတါစံးဆါအဝဲသ့န့တမ့ါတါလါအအိင်ဒီးအသူး အသ့အ လါ ကပီနီတစဲးဘင်န့လီ၊ ထံင်ကီပဒိင်စံးဝဲ၊ “ပတအိင်တုင်ဒီးတါအာ်လီ၊ နီတမံ၊ လါနု (ခွဲအဲင်ဖဲင်ဖဲင်) ဒီးပဝဲ (နဝတ) အဘာ်စါဘာ်၊ မူးလါတါမါအီဖဲ ၁၉၉၅ နံင်တကတီန့ မ့ါဒဲထဲတါမါလါက ပါမ့ါနံ၊ လါသုဟဲ က့၊ ကဒါက့၊ ဆူသဲစးအတါသိင်တါသီအဖိလ်အနံန့လီ၊ အယိ၊ သုကဘင်အိင် ဆိးဒီးဟူးဂဲ၊ ဒဲလါသဲစးတါသိင်တါသီအဖိလ်န့လီ။”

ကရူတဖုလ်လါလါအမတါအာ်လီဒီးပယီပဒိင်လါအမ့ါတအိင်ဒီးတါအုင်ကီဘာ်န့ကလဲခီဖျိဘင်ဝဲတါတမံ၊ ယိဒ်ကရနံင်တါလဲထီင်လဲထီပတုတ်အသီးန့လီ၊ အရူဒိင်နီမးလါထံင်ကီသဲးအတါဂုါကီအဂီခိင် သ့ န့တါ ကဘာ် ယုင်လါအီလါထံင်ကီသဲးအကျဲန့လီ၊ မ့တမ့ါဘင်ဒီး၊ ကီပယီအတါဂုါကီအံတါယုင်လါ ဘျါလါ အီ တနံဝဲနီတဘျီဘင်န့လီ၊

ပုတဂါလ်လါလါအပါဆုါထံင်ကီအံကဘာ် သးအိင်တုါလိင်ဝဲကီပယီကလုင်န့သ့တဖှဲအတါယုထီင်ဒီး သ့ ညါပာ်ပနီင်အဝဲသ့အတါခွဲးတါယာ်တဖှဲန့လီ၊ ထံင်ကီပဒိင်အံမ့ါသ့ညါပာ်ပနီင်ဒီးဒဲတါကလုင်န့သ့တဖှဲ ဒ်ဒုင်ဒါအသီးမ့ါဂု၊ “ပုလါအမဟးဂုါပဟးဂီထံင်ကီ” အသီးမ့ါဂု၊ န့ကလုင်န့အတါဂုါကီအံတါယုင်လါအီတ န့ဝဲနီတဘျီဘင်န့လီ၊

ကတီအံသ့စ့တဟ်ဖျါထီင်ဝဲ တါ ပနီင်ဘင်ယးဒီးတါစးထီင်ထံင်ကီသဲးအတါထံင်လိင်တါပိင်သကိးတါဒီး က လုင် န့နီတမံဘာ်န့လီ၊ အသူး ပဒိင် တခီဟ့ကုင်ဟ့ပးဒဲလါကမါဝဲဒဲလါခါလါအကဟဲ၊ ဘာ်ဆင် အတါ ဟ်ပနီင်တါဆါကတီလါတါလါဆဲးတအိင်နီတမံဘာ်၊ အယိဘာ်သ့သ့ထံင်ကီသဲးအတါထံင်လိင်တါပိင် အံ ကဲထီင်အသးတသ့ဝဲနီတပူဒဲလဲင်ဘင်န့လီ၊

တယံင်ဘင်အတီပူကညီဒီကလုင်စါဖိုင်ကရါ (ခွဲအဲင်ယုင်) မါတါပတုတ်တါခးအတါအာ်လီဆိဒီးကီပယီပဒိင် န့လီ၊ တါယုထီင်အိင်ဝဲဒဲ ၁၁ ဘီ၊ ဒီးတါအံသ့စ့ပဒိင်ကြားအိင်ဒီးတါအုင်ကီလါခွဲအဲင်ယုင်အဂီလါအဝဲသ့ အတါယုထီင်အံတါကစံးကတီအီလါကီစါဖိုင်အပတီန့လီ၊

တါလါသ့စ့ကြားမါဝဲန့မ့ါဝဲကမါဖျါထီင်ဝဲတါပတုတ်တါခးလါထံင်ကီဒီတဘျီအပတီ၊ ယုင်လါ အနံယု ဆံ ဘျီ ဂဲ တါပူတါသဘံင်သဘင်အဂီခိင်သ့၊ ဒီးသ့ထီင်က့ထံင်ကီန့လီ၊

ခီဖျိလါကီပယီအိင်ဒီးကလုင်န့အါဖုအယိ၊ နံင်မိင်ကရူင်စံင်သနူပတီမ့ါတမ့ါတါလါအကဲထီင်ကဲထီဘင်၊ ကီပ ယီလိင်ဘင်ဝဲသနူတခါလါအဟ့တါအုင်ကီလါကလုင်န့တန့စုစုအဂီလါအကအိင်ဒီးတါခွဲးတါယာ်ဒီးတါစံ ဉ်ညီပါလါသးခွဲးယာ်န့လီ၊

ပုပယီဖိအတါကတီအိင်ဝဲတဘီလါအစံးဝဲ၊ “နသံတုါတဘျီလံ၊ အယိနကြားသ့ညါနတါသံတလါအလုါ အပူ၊ န့ လီ။” ဒ်ပစံးတါအသီး၊ တါကမာ်လါနမါတုါအီလါအပူကွံင်သ့တဖှဲန့နဟ့လံတါအပူ၊ ကလံ၊ သ့တ ဖှဲလံ၊ အယိနကြားသ့ညါဒ်သီးနသုတမါကမာ်တါအသီတဘျီကဒီးတဂုါအဂီန့လီ၊ ကလုင်န့လါကီပယီအ ပူ သ့တဖှဲ သံတုါလံတါသံတဘျးဘျီလံန့လီ၊ အယိခဲအံအဝဲသ့ကြားသ့ညါအတါသံတလါ အပူ၊ ဂု၊ ဂု၊ န့ လီ၊